

Inleiding

In 2018 is de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk opgericht. De jaren 2018, 2019 en begin 2020 kenmerkten zich door met grote inzet het ontwikkelen van plannen en het opzetten van activiteiten. In 2020 viel alles stil vanwege de Covid-pandemie.

2022 is het jaar, waarin een herstart mogelijk werd. Mensen mochten en konden weer samenkomen en activiteiten organiseren of bezoeken. Het was een jaar van voorzichtig de draad weer oppakken. Ook voor de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk. In dit document doen we kort verslag van deze herstart.

Beleid

In januari stelde het bestuur het in het voorgaande jaar opgestelde meerjarenbeleids- en activiteitenplan 2022-2027 vast. In dat plan wordt een aantal onderwerpen beschreven en uitgewerkt. Aan de hand van die thema's is dit verslag opgesteld.

1. Bestuurssamenstelling: uitbreiden en vernieuwen.

In 2022 is Albert Bos toegetreden tot het bestuur. Hij is algemeen bestuurslid, met in zijn portefeuille: coördineren van de vrijwilligers en zorgdragen voor een goed verloop van de openstelling van de expositie.

2. Kwaliteitsverbetering van gebouw en inrichting

Het bestuur heeft contact gezocht met de directeur van het vernieuwde Stadsmuseum, Corien van der Meulen en conservator Sophie van Steenderen met de vraag het bestuur te adviseren m.b.t de vernieuwing van de expositie in de synagoge.

Dit verzoek viel enerzijds samen met de plannen van Veluwe op 1, Veluwe Remembers en anderzijds met het onderzoek door de gemeente naar de financiële en bouwkundige situatie van het religieus erfgoed.

Beide ontwikkelingen hebben er toe geleid dat er een haalbaarheidsonderzoek zou moeten worden ingesteld naar het gebouw en de inrichting. Hiervoor zijn diverse subsidies aangevraagd en gedeeltelijk toegezegd. Bureau Kinkorn begeleidt dit project.

3. Expositie

Het plan om de expositie te verbeteren is meegenomen in bovengenoemd plan.

In 2022 is toch ook de expositie weer drie middagen per week opengegaan vanaf juni t/m oktober. Een groep van 20 vrijwilligers heeft een kleine 400 bezoekers ontvangen. Op Open Monumentendag bezochten nog eens 150 bezoekers de expositie.

Het Westerborkpad loopt langs de synagoge. Als wandelaars in Harderwijk een traject van het Westerborkpad starten, kunnen ze vaak op eigen gelegenheid een kijkje nemen bij de expositie, dankzij de goede samenwerking met het inloophuis.

Er werden verhalen verteld en ervaringen gedeeld. In het gastenboek lezen we: *“boeiend, indrukwekkend, leerzaam, mooie gedenkplek voor de Joodse Harderwijkers”*.

4. Educatie, lezingen en voorlichting

Ook dit jaar hebben schoolkinderen als herdenking in januari de namen gelezen van omgebrachte Joden. Dit keer waren het leerlingen van

Leerlingen van de Alfons Ariens school hebben de plaquette aan de muur van de synagoge geadopteerd en er op april bloemen gelegd.

Rondom 4 en 5 mei heeft Anton Daniëls op verschillende scholen de Joodse geschiedenis verteld. Hij kon daarbij de films gebruiken. (Chr Daltonschool Pr. Willem Alexander, Alfons Ariens en CBS De Triangel)

Ook heeft een groep schoolkinderen van de school De Bron uit Hierden de expositie bezocht. Langzamerhand kwamen er weer vragen om een lezing. Die konden allemaal gehonoreerd worden.

Een bijzonder project was het project Saïd en Lody, dat door rabbijn Lody van de Kamp verzorgd is op het Morgen college. In dit project werkt rabbijn Lody samen met een Marokkaanse Saïd Bensellam. Het doel is: radicalisering, polarisatie en uitsluiting tegen te gaan. De klas heeft ook in de voormalige synagoge een les gevolgd.

Het gemeentebestuur van Harderwijk heeft besloten namen te adopteren van het Holocaust monument in Amsterdam. Samen met het herdenkingscomité zijn 99 namen genoemd: mensen die allemaal iets met Harderwijk hebben. Ofwel ze zijn er geboren en later vertrokken, ofwel ze hebben er gewerkt en ook tijdelijk gewoond, of anderszins.

5. Financiering

2022 stond in het teken van werven van financiële middelen om de plannen die er liggen te realiseren. Zowel bij het rijk (religieus erfgoed) als bij de provincie (Veluwe Remembers) is een aanvraag gedaan voor de hierboven beschreven plannen.

SJEH heeft ook een beroep gedaan op de gemeente om de organisatie meer structureel te steunen. Er is een subsidie toegezegd voor de komende vijf jaar.

6. Samenwerken versterken met organisaties

Er was al een goede samenwerking met het Stadsmuseum, deze is door de plannen m.b.t. tot de kwaliteitsslag versterkt.

SJEH heeft contacten gelegd met de gidsen in Harderwijk en zal in 2023 een bijeenkomst met hen plannen en afspraken maken.

De historische vereniging is vertegenwoordigd in het bestuur van SJEH.

De samenwerking en afstemming met het bestuur van het inloophuis verloopt goed. Ook het bestuur van het inloophuis ziet de plannen positief tegemoet.

SJEH nam deel aan de bijeenkomsten van het netwerk SYNEON, een samenwerkingsverband tussen synagogen in noord Nederland.

In het kader van Veluwe Remembers wordt de samenwerking tussen de organisaties die zich bezighouden met het Joodse verhaal versterkt.

7. Communicatie en PR

In 2022 is een begin gemaakt met het ontwikkelen van een Vriendenkring en is er een eerste digitale nieuwsbrief verspreid. De kring moet in 2023 verder uitgebreid worden.

SJEH ontwikkelde de volgende communicatiemiddelen:

- het instellen van een dropbox, waarmee digitaal gecommuniceerd kan worden
- het plaatsen van de filmpjes op de website
- het ontwikkelen van de QR-code, waarmee giften ontvangen kunnen worden

In 2021 is het plan opgevat een wandelapp te ontwikkelen. Er zijn contacten gelegd met de ontwikkelaars van de wandelapp Historisch Harderwijk. Er is een begroting opgesteld en er zijn financiers gevonden. Door personele wijzigingen in de ontwikkelgroep verloopt het uitvoeren van dit project moeizaam. Mogelijk zal dit project beëindigd moeten worden wegens het ontbreken van de juiste mensen en middelen.

8. Overige activiteiten

- Er is opnieuw onderzoek gedaan naar het Mikwe. Er zijn contacten geweest met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en Eduard Huisman, consul van het N.I.K. (Nederlands israëlitisch Kerkgenootschap) Uit de onderzoeken blijkt, dat de door de gemeente goedgekeurde bouwtekeningen niet gevolgd zijn en dat het Mikwe op een andere plaats te vinden is, dan aanvankelijk werd gedacht.
- Het boek “Joodse Harderwijkers” is zo goed als uitverkocht. SJEH, d.w.z. de auteur Anton Daniëls is begonnen aan een herziening ervan. Er zullen nog financiën gevonden moeten worden voor de heruitgave.
- Onderzoek naar de rol van de gemeente met betrekking tot naoorlogs roofgoed. De gemeente Harderwijk is een onderzoek gestart naar mogelijke betrokkenheid bij het roven van de bezittingen van de Joden in en na de Tweede Wereldoorlog. De resultaten zouden eind november beschikbaar zijn. Het onderzoek is grotendeels afgerond, maar het rapport laat nog op zich wachten.

Tenslotte

Na enkele jaren corona beperkingen konden veel activiteiten in het jaar 2022 opnieuw gestart worden. Veel ontwikkelingen kwamen samen.

Het bestuur kijkt uit naar de verwezenlijking van de plannen in 2023 en verder.